

Environmentální výchova a vzdělávání

Tematická rešerše z Pedagogické bibliografické databáze

Plné texty článků lze objednat na adrese studovna@nmpk

1.

Činitelé ovlivňující biofilní orientaci učitele a jeho přístup k (environmentální) výchově - přehled problematiky = Factors influencing teacher's biophilic orientation and his/her approach to (environmental) education - review of the issue / Jana Létalová -- cze -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: E-pedagogium : nezávislý odborný časopis pro interdisciplinární výzkum v pedagogice, s ohledem na pedagogiku, speciální pedagogiku a didaktiky oborů -- ISSN 1213-7758 -- Roč. [19], č. 1 (2019), s. 26-36.

Príspevek zdôrazňuje potrebu biofilne orientovanej výchovy a vzdelávania jako jedné z cest k překonání globální ekologické krize. Přináší stručný přehled činitelů ovlivňujících biofilní zaměření člověka, zabývá se environmentální výchovou jako prostředkem modifikace lidského jednání a zdůrazňuje specifickou roli a význam učitele v účinné školní environmentální výchově.

ekologická výchova ; ochrana životního prostředí ; role učitele ; působení ; člověk ; postoj ; příroda ; ekologická krize ; biofilní vzdělávání ; vztah člověk-příroda

ABA012

<http://katalog.nmpk.cz/documents/474959>

2.

Ekogramotnosť a udržiteľnosť - nové vízie reality a výzvy k reforme školstva / Eva Pechočiaková Svitačová, Tomáš Pechočiak -- slo -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Academia : súčasnosť a perspektíva vysokých škôl -- ISSN 1335-5864 -- Roč. 30, č. 2 (2019), s. 4-15.

Vzhľadom k tomu, že za najpodstatnejší atribut pri smereovaní k trvalej udržiteľnosti je považovaná hodnotová orientácia ľudí, měla by se reforma vzdelávania opírat o hodnotovú reorientáciu spoločnosti, založenou na celkovom vnímaní zmenenej ekonomickej reality a rešpektovaní zákonů prírody. Reforma školství by měla směřovat k tomu, aby žáci měli přístup k formám vzdelávania k udržiteľnosti, ktoré se opírajú o prírodovedne orientované vzdelávania. Díky ekogramotnosti dokážú budúci absolventi v jednotlivých oblastiach praxe

navrhovat a realizovat opatření v oblasti životního prostředí a celkově budou schopni aktivně prosazovat přežití lidstva a rozvoj udržitelné společnosti.

ekologická výchova ; ekologie ; ochrana životního prostředí ; školská politika ; reforma ; hodnotový systém ; společnost ; ekonomie ; forma výuky ; přírodovědná gramotnost ; budoucnost ; udržitelný rozvoj ; trvale udržitelný rozvoj

ABA012

<http://katalog.npmk.cz/documents/474538>

3.

Ekologický projekt na 14-denní školu v přírodě pro I. st. ZŠ / Dana Šafránková -- cze -- Obsahuje bibliografické odkazy: 5

In: Moderní vyučování : časopis pro nové programy v českém základním školství -- ISSN 1211-6858 [CZ] -- Roč. 11, č. 5 (2005), s. 1-16 přílohy.

Projekt je zaměřen na základy ekologie a problematiky ochrany životního prostředí. Autorka pomocí her, pokusů a pracovních úkolů předává žákům prvního stupně základní školy informace z dané oblasti. Rozdělení činností do jednotlivých tematicky zaměřených dnů, naplánování denního programu, potřebné pomůcky, metodické poznámky. Využitelnost některých aktivit v běžné výuce ve škole.

ekologická výchova ; škola v přírodě ; projekt ; základní škola ; první stupeň

ABA012

<http://katalog.npmk.cz/documents/108451>

4.

Ekoškola hrou! / Jitka Schneiderová, Jan Smrčka – cze

In: Moderní vyučování : časopis pro nové programy v českém základním školství -- ISSN 1211-6858 -- Roč. 18, č. 3 (2012), s. 38.

Článek představuje dvě nové webové aplikace, které byly v rámci projektu Síť ekoškol v ČR vytvořeny pro program Ekoškola. Jedná se o interaktivní příručku a webovou hru s názvem Agentem ve službě Země. Úvodní kapitola příručky je přístupná každému na www.ekoprirucka.cz, přístup do dalších kapitol je umožněn pouze školám zapojeným do programu Ekoškola. Online webová hra je volně k dispozici na www.ekohra.cz. Krátká charakteristika obou uvedených webových aplikací.

ekologická výchova ; ekologie ; ochrana životního prostředí ; výuka ; učebnice ; příručka ; elektronická kniha ; elektronický dokument ; počítačová hra ; didaktická hra ; webová stránka ; výukový software ; výchovný program ; internet ; počítačové aplikace ; Ekoškola

ABA012

<http://katalog.npmk.cz/documents/402459>

5.

Enviromentálne zamerané aktivity s dôrazom na sociálne kompetencie /

Milica Luptáková -- slo -- Obsahuje bibliografické odkazy: 1

In: Predškolská výchova -- ISSN 0032-7220 -- Roč. 70, č. 1 (september-október 15/16) (2015/16), s. 34-36.

Ukázka her a environmentálně zaměřených aktivit v mateřské škole, které pozitivně ovlivňují úroveň sociálních aktivit - Veverka v kleci, Veselá a smutná planeta, Naše stromy. Děti, které jsou zvyklé zůstat v roli pozorovatelů, se při vhodné motivaci a individuálním přístupu učitelky podařilo aktivizovat k činnosti. U každé aktivity je popsán specifický cíl činnosti, pomůcky, sociální kompetence.

mateřská škola ; předškolní dítě ; vyučovací metoda ; aktivizující metoda ; prostředí ; ekologická výchova ; sociální učení ; způsobilost ; sociální komunikace ; motivace ; individuální přístup

ABA012

<http://katalog.npmk.cz/documents/447895>

6.

Globální program, který klade důraz na místní prostředí : nezisková organizace TEREZA již 20 let učí žáky zkoumat přírodu / Lukáš Doubrava – cze

In: Učitel'ské noviny : týdeník pro učitele a přátele školy -- ISSN 0139-5718 -- Roč. 119, č. 4 (2016), s. 20-21.

TEREZA <http://www.terezanet.cz>

Mezinárodní ekologický vzdělávací program GLOBE; žáci využívají výsledky vlastního bádání k poznávání životního prostředí ve svém okolí. Možnosti využití programu ve výuce, podpora badatelsky orientovaného vyučování. Projekt Badatelé. Zapojení českých základních a středních škol do programu. Aktivity organizace TEREZA.

přírodovědný předmět ; ekologie ; ochrana životního prostředí ; ekologická výchova ; prostředí ; pozorování ; vzdělávací program ; badatelsky orientovaná výuka ; forma výuky ; základní škola ; střední škola ; občanské sdružení ; Sdružení TEREZA ; GLOBE

ABA012

<http://katalog.npmk.cz/documents/450773>

7.

GLOBE - inspirace pro vaši ekologickou výchovu – cze

In: Moderní vyučování : časopis pro nové programy v českém základním školství -- ISSN 1211-6858 -- Roč. 17, č. 7 (2011), s. 25.

Mezinárodní ekologický vzdělávací program GLOBE (Global Learning and Observations to Benefit the Environment) je určen pro střední školy a druhý stupeň základních škol. Podporuje u žáků zájem o přírodní vědy, učí je využívat výzkumné metody i výsledky vlastního bádání. Žáci v programu pozorují vývoj počasí a podnebí, zkoumají druhy lesních porostů, vlastnosti půdy či kvalitu vody. Získaná data odesílají do celosvětové internetové databáze, kde slouží vědcům a studentům po celém světě k dalšímu využití. Bližší informace o programu na www.globe.terezanet.cz.

ekologická výchova ; ekologie ; ochrana životního prostředí ; výuka ; žák ; výzkum ; pozorování ; vědecká činnost ; vědecká výchova ; příroda ; meteorologie ; klima ; přírodní vědy ; základní škola ; druhý stupeň ; střední škola ; výchovný program ; vzdělávací program ; mezinárodní spolupráce ; GLOBE (Global Learning and Observations to Benefit the Environment)

ABA012

<http://katalog.npmk.cz/documents/369350>

8.

Jak na ekologickou výchovu? : inspirace z Horních Počernic / Markéta Kronometrová – cze

In: Týdeník školství -- ISSN 1210-8316 -- Roč. 25, č. 1 (2017), s. 7.

Informace o aktivitách centra Ekomum, které je součástí rodinného centra Mum v Horních Počernicích. Centrum připravuje pro veřejnost, školky a školy ekologicky orientované programy, které jsou realizovány převážně venku, cílem je působit nejen na děti, ale i jejich rodiny a zaměřeny jsou na konkrétní pomoc

děti přírodě, poznávání historie místa, v němž děti žijí, i na rozvoj kritického myšlení.

ekologická výchova ; projekt ; vzdělávací projekt ; činnosti v přírodě ; ochrana životního prostředí ; dějiny ; lokální společenství ; rozvoj ; myšlení ; kritičnost

ABA012

<http://katalog.npmk.cz/documents/454905>

9.

Jak na environmentální vzdělávání, výchovu a osvětu ve školách / Lenka Daňková – cze

In: Moderní vyučování : časopis pro nové programy v českém základním školství -- ISSN 1211-6858 [CZ] -- Roč. 11, č. 10 (2005), s. 13-14.

Sdružení středisek ekologické výchovy Pavučina <http://www.pavucina-sev.cz>
Informace o činnosti Sdružení středisek ekologické výchovy Pavučina, celostátní sítě organizací specializovaných na ekologickou výchovu, vzdělávání a osvětu (založeno v r. 1996). Projekty, které sdružení realizuje: Vzdělávání školních koordinátorů EVVO, M.R.K.E.V. (Metodika a realizace komplexní ekologické výchovy), Bedrník (časopis pro ekogramotnost, ukázky uvedeny v příloze MV č.10), Vzdělávání, výchova a osvěta v oblasti ochrany zvířat. Cíle projektů, jejich stručný popis, přínos pro školu, možnosti, jak se do projektu zapojit.

ekologická výchova ; ochrana životního prostředí ; další vzdělávání učitelů ; metodika ; odborná informace ; vzdělávací projekt

ABA012

<http://katalog.npmk.cz/documents/197513>

10.

Kritickým myšlením ke skromnějšímu životu / Petra Turečková -- cze --
Obsahuje bibliografické odkazy

In: Komenský : odborný časopis pro učitele základní školy -- ISSN 0323-0449 --
Roč. 142, č. 3 (březen 2018) (2017/2018), s. 36-41.

Téma udržitelného způsobu života, dobrovolné skromnosti a závislosti na přírodě se dotýká našeho celého života. V článku je prezentována vyučovací hodina žáků 5. třídy základní školy na toto téma. Cílem hodiny bylo, aby si žáci sami stanovili předsevzetí úsporných opatření, která jsou schopni ve svém věku dodržovat. Učitelka zvolila metodu I.N.S.E.R.T. (Interaktivní poznámkový systém pro

efektivní učení a myšlení), pantomimu, dramatizaci, práci s videem a metodu Diamant (vrchol diamantu je to, co je pro žáky nejdůležitější). Poslední fází výuky byla reflexe, volné psaní, stanovení cílů a sebehodnocení.

základní škola ; první stupeň ; vztah učitel-žák ; vyučovací předmět ; obsah výuky ; učivo ; přírodovědný předmět ; prostředí ; ochrana životního prostředí ; ekologická výchova ; výchovně vzdělávací cíle ; vyučovací metoda ; videozáznam ; dramatizace ; pantomima ; efektivnost vzdělávání ; kritické myšlení ; reflexe

ABA012

<http://katalog.npmk.cz/documents/468319>

11.

Po deseti letech vstupuje program Ekoškola i do mateřinek / Soňa Polonyiová
– cze

In: Učitelské noviny : týdeník pro učitele a přátele školy -- ISSN 0139-5718 --
Roč. 118, č. 8 (2015), s. 21.

Informace o programu, jehož cílem je vést žáky k šetrnějšímu provozu škol, ve spolupráci s učiteli, s vedením školy a zástupci místní komunity hledat úspory energie, vody a snižovat ekologický dopad jejich jednání na životní prostředí - snižování a třídění odpadu, zlepšení prostředí školní budovy i jejího okolí. V programu funguje vše propojeně přes čtyři hlavní témata: jídlo, prostředí, odpady a voda, úkoly pro děti.

mateřská škola ; předškolní výchova ; ekologická výchova ; prostředí ; ochrana životního prostředí ; zdraví ; životní styl ; projekt ; hospodaření školy

ABA012

<http://katalog.npmk.cz/documents/443759>

12.

Pohled učitelů na obtížnost vybraných environmentálních fenoménů v učebnicích pro základní školy = Teachers' View of the Difficulty of Selected Environmental Concepts in Primary School Textbooks / Věra Pavlátová, Roman Kroufek -- cze -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Scientia in educatione -- ISSN 1804-7106 -- Roč. 9, č. 2 (2018), s. 57-79.

V rámci prezentovaného výzkumu bylo vybráno dle předem stanovených kritérií dvacet environmentálních fenoménů (pojmů), které by mohly představovat

problém při začleňování do vědomostních struktur žáků základní školy. Jedná se o fenomény vyskytující se v kurikulárních dokumentech 1. i 2. stupně základní školy, zejména v učebnicích. Dále byl zkoumán pohled začínajících i zkušených učitelů obou stupňů ZŠ na tyto fenomény z hlediska jejich obtížnosti pro žáky a možnosti vzniku případných miskoncepcí. Ke zkoumání názoru učitelů byla použita pětistupňová Likertova škála i možnost slovního hodnocení. Bylo zjištěno, že délka praxe má slabý vliv na postoj učitelů, rozdíl mezi názory učitelů prvního a druhého stupně se nepodařilo prokázat. Výsledná analýza rozdělila fenomény na snadno pochopitelné, průměrně pochopitelné a obtížně pochopitelné a porovnávala výsledky s jinými výzkumy. V závěru jsou diskutovány možné důvody pro výběr těchto fenoménů učiteli a nastíněny další směry výzkumu v této oblasti.

pojem ; ekologická výchova ; ekologie ; kurikulum ; učebnice ; porozumění ; žák ; učitel ; základní škola ; názor ; analýza ; výsledek výzkumu ; obtížnost

ABA012

<http://katalog.npmk.cz/documents/472270>

13.

Učí žáky recyklaci elektroodpadu / Monika Hořínková – cze

In: Týdeník školství -- ISSN 1210-8316 -- Roč. 27, č. 2 (2019), s. 8.

Vzdělávací soutěž EkoEDA je určena pro žáky mateřských, základních i středních škol a probíhá v rámci projektu Zelená škola. Soutěží se ve sběru nepotřebných či vysloužilých elektrozařízení a baterií. Děti se přitom naučí, co do této specifické kategorie odpadu patří a jak s nimi správně ekologicky naložit. V rámci zvláštní výzvy mohou vytrždit staré mobily a tablety, čímž podpoří projekt Zoologické zahrady hl. města Prahy na ochranu goril nížinných v Africe.

ekologická výchova ; elektronické zařízení ; školní činnosti ; soutěžení ; diskuse ; mateřská škola ; základní škola ; střední škola ; ochrana životního prostředí ; výchovné působení ; odpadové hospodářství ; recyklace

ABA012

<http://katalog.npmk.cz/documents/472362>

14.

Utkané z přírody : experimentujeme v přírodě a učíme sa v exteriéri. Část 1 / Jana Orišková, Alena Majerská, Miroslava Dubovská – slo

In: Předškolná výchova -- ISSN 0032-7220 -- Roč. 70, č. 4 (marec-apríl 15/16) (2015/2016), s. 30-34.

Autorky prezentují aktivity, které vznikly jako součást projektu v rámci přeshraniční spolupráce učitelek mateřských škol na Slovensku a jejich kolegyň na Moravě. Tematicky jsou zaměřeny na problematiku environmentální výchovy v prostředí mateřské školy. Na příkladu hraničního potoka ukazují dětem, že v přírodě hranice není; jeden břeh je slovenský, druhý český. Toto poznání otevírá cestu ke spolupráci, k pochopení lidských vztahů, otevírá cestu k vytvoření postoje dětí k přírodě. Jsou uvedeny konkrétní aktivity realizované v podmínkách mateřské školy (název, pomůcky, postup, poznámka).

mateřská škola ; předškolní výchova ; ekologická výchova ; příroda ; mezinárodní spolupráce ; spolupráce ve výchově ; výchovné působení ; postoj žáka ; projekt ; vyučovací metoda ; projektová metoda ; aktivizující metoda ; Slovensko ; Morava

ABA012

<http://katalog.npmk.cz/documents/451933>

15.

V Hradci Králové vznikla první dendrologická MŠ / -red- -- cze

In: Informatorium 3-8 : časopis pro výchovu dětí od 3-8 let v mateřských školách a školních družinách -- ISSN 1210-7506 -- Roč. 26, č. 3 (březen) (2019), s. 4.

Dendrologická mateřská škola Věkoše v Hradci Králové vznikla díky dlouhodobému vzdělávacímu projektu (dendrologie - nauka o dřevinách). Ve spolupráci s edukačním centrem Lesní květ budují pedagožky z MŠ na zahradě školky prostor na způsob venkovní laboratoře. Heslem školky je, Příroda je interaktivní encyklopedií, kde se děti učí prožitkem. Výukový program je založen na tom, že se děti stávají badateli, výtvarníky i učiteli, starší z nich učí mladší, jsou více vnímaví k sobě navzájem i k svému okolí. Po dokončení všech instalací povede zahradou naučná stezka se šesti zahradními koutky, na Den stromů (20.10.) vysadí rodiče s dětmi lípu.

předškolní výchova ; mateřská škola ; školní pozemek ; příroda ; ekologická výchova ; výchovné působení ; badatelsky orientovaná výuka ; vnímání ; vzdělávací projekt ; Hradec Králové ; stromy ; dřeviny ; naučná stezka

ABA012

<http://katalog.npmk.cz/documents/472478>